

یاسای وهزارهتی کاروباری پیشمه‌رگه

به‌ناوی خوای به‌خشنده و میهره‌بان

به‌ناوی گه‌له‌وه

ئه‌نجومه‌نی نیشتمانیی کوردستانی عیراق

ژماره‌ی بریار: ۱۹

میژووی بریار: ۱۹۹۲/۱۰/۱

۹/ ره‌زبه‌ر/ ۲۶۹۲

بریار

به‌پیی حوکمی برگه «۱» ی مادده‌ی «۵۶» ی یاسای ئه‌نجومه‌نی نیشتمانیی کوردستانی

عیراق ژماره «۱» ی سالی ۱۹۹۲

ئه‌نجومه‌نی نیشتمانیی کوردستانی عیراق له‌ دانیشتنی رۆژی ۲۳/۹/۱۹۹۲ د بریاری

له‌سه‌ر ئه‌م یاسایه‌ی خواره‌وه دا.

یاسای ژماره «۵» سالی ۱۹۹۲ یاسای وهزارهتی کاروباری پیشمه‌رگه

مادده‌ی یه‌که‌م:

مه‌به‌ست له‌م ووشانه‌ی لای خواره‌وه، بۆ مه‌به‌ستی ئه‌م یاسایه، ماناکانی

به‌رامبه‌ریانن:

۱- وه‌زارهت: وه‌زارهتی کاروباری پیشمه‌رگه.

۲- وه‌زیر: وه‌زیری کاروباری پیشمه‌رگه.

۳- بریکاری و وه‌زارهت: بریکاری و وه‌زارهتی کاروباری پیشمه‌رگه.

۴- دیوان: دیوانی و وه‌زارهتی کاروباری پیشمه‌رگه.

۵- ئه‌نجومه‌ن: ئه‌نجومه‌نی راویژکاری و وه‌زارهت.

۶- هه‌رتیم: هه‌رتیمی کوردستانی عیراق.

مادده‌ی دووم:

۱- وه‌زیر: سه‌رۆکی بالایی و وه‌زاره‌ته‌و به‌رپرسیاره له‌ کاروباره‌کانی داو سه‌ره‌رشتی

و چاو‌دئیری کردنی چالاکییه‌کانی ده‌کات، هه‌ر له‌ ویشه‌وه ئه‌و بریار و فه‌رمان و

رتیمایی یانه‌ دهرده‌چن که‌ په‌یوه‌ندیان به‌ ئه‌رکه‌کانی و وه‌زارهت و ددزگا‌کانیی‌ه‌وه

هه‌یه، له‌ هه‌م‌ووو باریکی سه‌ره‌بازی و هونه‌ری و به‌رتیوه‌بردن و دارایی و

رتیک‌خستنه‌وه، له‌ناو چوارچێه‌وی ئه‌م یاسایه‌و په‌یره‌ووو رتیمایی یه

ره چاو و کراودکانی دا.

له بهر ددهمی نه نجوومه نی و دزیرانیش بهر پرس دهبی بهو ناودی که نه ندامیکی هاوبه شییه تی.

۲- بریکاری و وزارت: به پیتی نه و دهسته ی پیتی ددهری، یارمه تی و وزیر له م کاروباران هی سه ره و دی ددهات.

مادده ی سنی بهم:

و وزارت نه م کاروباران ده گرتیه نه ستو:

۱- نه رکی پارترگاری له به کیتی کوردستانی عیراق ده گرتیه نه ستو چ له رووی خاک و چ له رووی گه له وه و له رووی هه موو دده سدرتیریه ک دده وسته ی له هه ر لایه که وه بکرتیه سه ری.

۲- و وزارت نه و نه رک هی له به ندی (۱) ی سه ره و دده و تراود به جی دینی له ریگه ی:

۱- دده ستیشا نکر دنی ژماره ی پیوست له پیتشمه رگه و به کخستنی هتزه کانی.

ب- پیکه پینانی و ده داتی نیزامی.

ج- مه شق پیکردن و سازدانیان له رووی زانستییه وه به کرده وه (عملی) به مه به ستی بهر زکر دده و دی راده ی جه نگاوه ری و روشنبیری یان، له ریگه ی کوردنه و دی مه له نه ندو قوتا بخانه و دام و دزگای مه شق و فیترکردنه و بویان.

ه- دابین کردنی گشت پیوستییه کانی (چه کداری، کهل و په ل، نیشته جی کردن، نازووقه، مووچه، کاروباری ژمیریاری و هه ر خزمه تگوزاری به کی تر).

مادده ی چوارم:

و وزارت له م ده زگایانه ی خواره وه پیکدی:

۱- دیوان: نه فسه ریک سه ره و کایه تیبی ده کا که سه ره یه رشتیبی نه م نووسینگانه ده کا:

۱- نووسینگه ی و وزیر.

ب- نووسینگه ی بریکاری و وزارت.

ج- نووسینگه ی نه نجوومه نی راویترکاری و وزارت.

۲- سه ره و کایه تیبی دهسته ی نه رکانی گشتی که پیکدی له:

۱- دایه ری سه ره و کی دهسته ی نه رکانی گشتی.

ب- دایه ری یاریده دده رکانی دهسته ی نه رکانی گشتی.

ج- نه و دایه رانه ی تر که به سه ره و کایه تیبی نه رکانی گشتی به وه دده سترینه وه.

د- سه ره و کایه تی به کانی ناوچه کان.

۳- نه نجوومه نی راویترکاری و وزارت.

۱- نه نجوومه تیکی راویترکاری به که مافی رادد رپرین و پیشکه شکردنی پیتشیا زی بو

و وزیر له سنووری نه م یاسایه دا هه به . نه نجوومه نه کهش به م شیویه پیکدی:

به که م: نه ندامه بنچینه یی به کان که نه مانه ن:

۱- سه ره و کی نه رکانی گشتی.

۲- یاریده ده ره کانی سه روکی ئه رکانی گشتی.

۳- سه رکرده کانی ناوچه کان.

دووهم: ئه نداهه راوئژکاره کان

۱- ههر ئه فسه ریک که ئه نجومهن بریاری ئاماده بوونی بدأ.

ب- دهسلات و ئه رکه کانی ئه نجومهن به پهیره ویک دهسینشان دهکرتین که وهزارهت دهری دهکا.

۴- دادگای ته میزی سه ریازی.

۵- وهزارهت بوئی ههیه دهسته یه کی کاتی له کارمه ندان و پسه پوزانی کاروباری

پیشمه رگه و سه ریازی، بو دهسینشان کردنی ژماردی پیشمه رگه و یه کخستیان

پتیک بیتنی.

ماددهی پینجه م:

سه روکی یه تی دهسته ی ئه رکانی گشتی نه خشه ی جتی به جتی کردنی پیویست بو

به دیهیتانی ئه و ئه رکه نه دادنه ی که له ماددهی سنی یه می ئه م یاسایه دان.

ماددهی شه شه م:

وهزارهت بووجهی گشتی وهزارهت و ئه و وه حده ته نزیعیانه ئاماده دهکا که پیوهی به

ستراونه ته وود.

ماددهی هه و ته م:

قه واره ی ریکخستنی وهزارهت به پهیره ویککی تاییه تی ئاماده دهکری به جو ریک که

ئامانجه کانی به دی بیتنی و کاروباری پیشمه رگه له رووی سه ریازی و ئیداری

ودارایی وهونه ری یه وه به رتیه وبا.

ماددهی هه شه م:

۱- به خشینی پله (رتبه) ی هه میشه یی و کاتی به پیی یاسا ره چاوکراوه کان ده بی.

۲- وهزیر بوئی ههیه به پیی پیویستی و حاجهت وله سه ر ئاموژگاری لیژنه ی

په یوه تدار له وهزارهت دا، ئه و عهسکه ربیانه بگیتته وه که به هوئی کوردایه تییه وه

له خزمهت دابراوون.

ماددهی نۆیه م:

وهزیر بوئی ههیه هه ندی له دهسه لاته کانی به بریکاری وهزارت یا سه روکه کانی

دایه ره سه ره کییه کانی وهزارهت بسپیتری.

ماددهی ده یه م:

ئه م یاسایه هه موو ئه و دهستانه ی وهزاره تیانه ی لی پتیکدی و ههروه ها ده زگا و

ته شکیل و وه حده به ستراوه کان به وهزاره ته وه و هه موو ئه و که سانه ی له چوار چیه ی

وهزارهت دا به عهسکه ری و مه ده تییه وه ئه رکیان پی سپیرواره ده گرتته وه.

ماددهی یازده یه م:

ئه م یاسایه له روژی په سند کردنی و بریار له سه ردانییه وه له لایه ن ئه نجومهنی

نیشتمانیی کوردستانه وه کاری پی دهکری.

ماددهی دوازدههیم:

نهم یاسایه له رۆژنامهی رهسمیدا بلاوده کەرتتەوهو وەزیری په‌یوه‌ندار و گشت وەزاره‌ته په‌یوه‌نداره‌کانی تر ده‌بی جیبه‌جیتی بکه‌ن .

جوهر نامق سالم

سه‌رۆکی نه‌نجوومه‌نی نیشتمانی کوردستانی عێراق

هۆیه‌کانی ده‌رکردنی نهم یاسایه:

له به‌ر پتووستیی یه‌ک‌خستنی هێزه‌کانی پێشمه‌رگه‌ی کوردستان و پتووستیی هه‌ریمی کوردستان به‌هێزتیکی رێک و پێک بو‌ پاراستنی ئاسایش و چه‌سپاندنی ده‌سه‌لاتی یاساتیایدا و به‌ رگری لێ کردنی به‌ خاک و گه‌لییه‌وه و چاره‌ سه‌ر کردنی دیارده‌ی چه‌کداری، هه‌روه‌ها بو‌ بایه‌خ پێدان و رێزلیتانی رۆلی قاره‌مانانه و خه‌بات‌گێرانه‌ی هێزه‌کانی پێشمه‌رگه‌ له‌ شۆرشێ ئه‌یلوولی سالی (١٩٦١) وه‌ تاوه‌کو ئێستا، نهم یاسایه‌ ده‌رکرا.